

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 3097 від 20.02.2020
Народні депутати України
С. Власенко та О. Абдуллін

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про захист прав споживачів» (щодо гарантій правильного нарахування побутовим споживачам, кінцевим споживачам комунальних послуг вартості постачання природного газу, води, електричної, теплової енергії, комунальних послуг)»

Метою проекту, як зазначено у п. 2 пояснювальної записки до проекту, визначено «недопущення неправильних нарахувань побутовим споживачам, кінцевим споживачам комунальних послуг вартості постачання природного газу, води, електричної, теплової енергії, комунальних послуг, запровадження санкцій за неправомірно завищені рахунки у платіжках постачальником послуг». Для цього у ньому пропонується доповнити Закон України «Про захист прав споживачів» новою ст. 10¹, в якій передбачити гарантії правильного нарахування вартості за постачання природного газу природного газу, води, електричної, теплової енергії, надання інших комунальних послуг споживачам комунальних послуг. На думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, прийняття проекту «сприятиме підвищенню якості надання послуг побутовим споживачам природного газу, води, електричної, теплової енергії, кінцевим споживачам комунальних послуг та створить правові гарантії щодо правильного нарахування вартості за такі послуги» (п. 10 пояснювальної записки до проекту).

Розглянувши проект, Головне управління вважає за доцільне висловити щодо його змісту такі зауваження та пропозиції.

1. Насамперед, варто зауважити, що відповідні зміни юридично коректніше вносити не до Закону України «Про захист прав споживачів» (далі – Закон), а до Закону України «Про житлово-комунальні послуги». Це пояснюється тим, що Закон визначає загальні права споживачів і не встановлює особливості їх реалізації у окремих сферах діяльності. Такі особливості визначаються, як правило, або у спеціальних законах (Закон України «Про захист прав споживачів фінансових послуг»), або у законах, які

регулюють відповідну сферу суспільних відносин. Так, у Законі України «Про житлово-комунальні послуги» відповідні питання регулюються, зокрема, у ст. 7 «Права та обов'язки споживачів». У зв'язку з тим питання визначення особливостей захисту прав споживачів у сфері надання житлово-комунальних послуг доцільніше визначати саме у Законі України «Про житлово-комунальні послуги».

2. Положення ч. 1 нової ст. 10¹ Закону про те, що нарахування споживачу вартості спожитих ним комунальних послуг здійснюються «відповідно до затверджених стандартів та визначених у договорі ціни та тарифу...», не є предметом Закону. Зазначимо, що питання цін та тарифів на комунальні послуги регулюються у ст. 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та у відповідних положеннях інших законах, які діють у цій сфері, зокрема, у ст. 20 Закону України «Про теплопостачання».

3. Назва нової ст. 10¹ «Гарантії правильного нарахування вартості за постачання природного газу, води, електричної, теплової енергії, надання інших комунальних послуг побутовим споживачам, кінцевим споживачам комунальних» вимагає редакційного доопрацювання, зокрема, має бути доповнена словом «послуг».

При цьому вона не відповідає загальному підходу, за яким визначаються назви статей у розділі II Закону. Звертаємо увагу, що статті цього розділу визначають *права* споживачів та їх захист і мають відповідні назви: ст. 6 «Права споживача на належну якість продукції»; ст. 8 «Права споживача у разі придбання ним товару неналежної якості»; ст. 9 «Права споживача при придбанні товару належної якості» тощо.

4. Перелік та назви комунальних послуг у новій ст. 10¹ Закону не узгоджуються з переліком та назвами таких послуг у Законі України «Про житлово-комунальні послуги», у абз. 2 ч. 1 ст. 5 якого визначено, що «комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами». Крім цього, слід звернути увагу, що дія проекту не поширюється на надання житлової послуги (послуга з управління багатоквартирним будинком), яка «включає: утримання спільного майна багатоквартирного будинку, зокрема прибирання внутрішньобудинкових приміщень та прибудинкової території, виконання санітарно-технічних робіт, обслуговування внутрішньобудинкових систем (крім обслуговування внутрішньобудинкових систем, що використовуються для надання відповідної комунальної послуги у разі укладення індивідуальних договорів про надання такої послуги, за умовами яких обслуговування таких систем здійснюється виконавцем), утримання ліфтів тощо; купівлю електричної енергії для забезпечення функціонування спільного майна багатоквартирного будинку; поточний ремонт спільного майна багатоквартирного будинку» (п. 1 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»).

Що стосується термінів «кінцевий споживач» та «побутовий споживач» комунальних послуг, який використовується цій статті, то він не вживається у цьому Законі, в якому під споживачем розуміється «фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника» (п. 22 ст. 1 Закону).

5. У новій ст. 10¹ Закону передбачається обов'язок постачальника відповідних комунальних послуг в судовому чи позасудовому порядку виплатити споживачу цієї послуги «компенсацію в десятикратному розмірі від повної вартості, нарахованої з порушенням умов договору для оплати побутовим споживачем, кінцевим споживачем комунальної послуги за відповідний період». Проте, на нашу думку, такий підхід не враховує того, що за цивільним законодавством право на відшкодування має особа, якій у результаті порушення її цивільного права, завдано збитків, якими є, зокрема, «втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки)» (ст. 22 Цивільного кодексу України). Отже, здійснення «неправильних нарахувань» за комунальні послуги ще не є шкодою, яка підлягає відшкодуванню, оскільки матеріальні втрати настануть для споживача в разі здійснення ним оплати за цими нарахуваннями. По-друге, сумнівним виглядає відповідність запропонованого розміру компенсації принципу співмірності між правопорушенням та мірою відповідальності. По-третє, запропонована редакція припису не передбачає можливості виправлення постачальником комунальної послуги допущеної помилки в нарахуваннях (самостійно або за зверненням споживача).

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: О. Куціпак, Ю. Лисицька

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01
Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/25421 від 29.01.2021

366633